

**Қазақстан Республикасы Ішкі Істер министрлігі Бәрімбек
Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы**

Әскери және тактикалық арнайы даярлық кафедрасы

«Әскери топография»

Тақырып № 6. ПО графикалық – қызметтік құжаттарды құрастыру.

Қарағанды қ. 2023ж.

«Әскери топография» пәнінің 6В12301 «Құқық қорғау қызметі» мамандығына арналған.

Құрастырған:

Әскери және тактика-арнайы даярлық
кафедрасының оқытушысы,
полиция аға лейтенанты

Р.Р. Зейнуллин

Кафедра мәжілісінде талқыланып бекітілді.
2023жылғы «   » _____ № хаттама.

Әскери және тактика-арнайы даярлық
кафедрасының бастығы
полиция подполковнигі

Ф.Е. Бөрібай

Оқу тәрбиелік мақсаттары:

1. Курсанттарға ПО қызметкерлерінің қолданатын қызметтік-графикалық құжаттарды жүргізу ережелерін үйрету.
2. Курсанттарға карта арқылы жоспар құруды үйрету, жер көлемін көз мөлшермен қағазға түсірудің дайындығы мен жүргізу тәртібін түсіндіріп, сызуды үйрету.

Сабақ жоспары:

1. Оқиға болған жерлердің сұлба-жоспарын құрастыру.
  - бөлмелердің сұлба-жоспарындайындау
  - ашық жерлердің сұлба- жоспарын дайындау.
  - әскери топография ұғымдарына арналған сөздер мәтіні.

Негізгі әдебиеттер:

1. 1995 жылғы 30 тамыздағы Қазақстан Республикасының Конституциясы.
2. «Қазақстан Республикасының Құқық қорғау қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 06 қаңтардағы № 380-IV заңы.
3. Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы 23 сәуірдегі № 199-V ҚРЗ
4. «Қазақстан Республикасының Үкіметінің ПО қызметкерлері қолданатын арнайы және транспорттық құралдардың тізімін бекіту туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 30 қарашадағы № 1375 Қаулысы.
5. N 1938 болып тіркелген Қазақстан Республикасы ішкі істер органдары патрульді-бекеттік қызметінің қоғамдық тәртіпті сақтау және қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулығын жариялау туралы Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2002 жылғы 5 шілдедегі N 475 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Ішкі істер министрінің 2004 жылғы 2 тамыздағы N 441 бұйрығы. Қазақстан Республикасының әділет министрлігінде 2004 жылғы 19 тамызда тіркелді. Тіркеу N 3026.
6. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының саптық жарғысы Қазақстан Республикасы Президентінің 2007 жылғы 5 шілдедегі N 364 Жарлығымен бекітілген.
7. Қазақстан Республикасы ішкі істер органдары қызметкерлерінің арнамыс кодексі (Қазақстан Республикасы ішкі істер органдары қызметкерлерінің қызмет этикасы ережелері). Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2011 жылғы «28» мамыр № 248 бұйрығымен

бекітілген

8. Қазақстан Республикасы ішкі істер органдары ішкі қызметінің жарғысы
9. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2013 жылғы «01» сәуір
10. № 213 бұйрығымен бекітілген
11. Оқу құралы. С.Ж.Тоқтабеков. Әскери топографияның ПО қызметкерлерін дайындау жүйесінде қолданылуы. 2012ж.
12. Оқу құралы. Троценко Ю.Г. Использование военной топографии в служебно-оперативной деятельности ОВД РК: Караганда, 2002.
13. «Қазақстан Республикасы ПО тәртіптік жарғысы туралы» ҚР ПМ 2012 жылғы 11 сәуірдегі №227 бұйрығы.

Әдістемелік ұйымдастыру нұсқаулары.

Курсанттарға берілген тақырыппен еркін жұмыс істеу үшін, алдын-ала өзіндік дайындық кезінде шартты белгілердің дұрыс сызылып, қағаз бетіне ереже бойыншасалынуын естеріне түсірілулері керек.

Сызбаға түсіруді негізгі нышанадан бастап, қалған заттарды соған байланыстыруды ескерте кеткен жөн.

1. Оқиға болған жердің сұлба-жоспарын құрастыру:

- бөлмелердің сұлба-жоспарындайындау;
- ашық жерлердің сұлба- жоспарын дайындау.

Оқиға болған жердің сызбасын сызу кезінде, алғашқыда топографиялық негіз немесе жергілікті жердің сызбасы сызылады, содан кейін жергілікті нышандардың орналасуына сәйкес, болған оқиға мен айғақ заттарға байланысты ерекшелік беретін әр түрлі нышандарды түсіреді. Оқиғаны сипаттайтын детальдар бірнеше нүктеден фотосуретке түсіріледі, ал бұл нүктелер мен объектінің бағыты(қосымша суретті қара) сызда белгіленеді.

Егерде көз мөлшермен түсіру компассыз жүргізілетін болса, онда алғашқы нүкте үшін көзделген бір сызықты аламыз. Негізгі сызықты көздеп алып, планшет бағытын бұзбай, қалған нүктелерді көздейміз, ары қарай компаспен түсіру кезінде жұмыс жасағандай әрекет етеміз.

Көз мөлшермен түсіру аяқталған соң сызба аяғына дейін өңделеді.

Керек емес сызықтарды жұмасақ өшіргішпен өшіреді, басына атын, төменгі сол жағына уақытын, ортасына масштабын, оң жағына орындаушының тегі мен қолы қойылады.

Осымен қоса, сызба жақсы байқалатын және тұрақты нысаналарға «байланыстырылады» (сызылады). Байланыстыру графика түрінде көрсетілуі мүмкін немесе жазу түрінде көрсетіледі.

Мысалы: Оқиға болған жердің негізгі бағдары – жылға арқылы өтетін көпір

, ол Астана - Алматы тас жолының 26-шы километрінде жатыр. Километрлік бағанадан көпірдің ма-147 градус, қашықтығы –80 м.

Компас болмаған жағдайда осы үлгіде көрсетілген көрсетілген оқиға

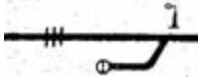

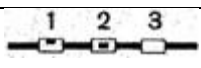
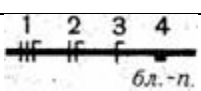

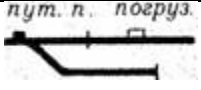
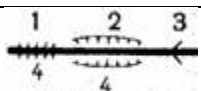
болған жер көпірден 25м жерде деп «байлауға» болады. Оқиға болған жердің сызбасында аумақтағы барлық тұрақты заттар мен оқиға барысында пайда болған заттар туралымұқият мәлімет беруі керек.

Оқиға болған жердің сызбасы жақсы көрінетін және ұзақ сақталынатын бағдарларға «байлануы» керек, ал оқиға болған жерге қарап шығу хаттамасында бұл жер нақты жазылуы керек. Бұл мұқияттылық кейін осы жерді кез-келген уақытта тауып алуды жеңілдетеді.

3.ІО қолданылатын шартты белгілер мен қысқартулар

ЖОЛ ТОРАБТАРЫ

№3 қосымша Темір жолдар

1963 жылға дейінгі шартты белгілерде	1959 жылға дейінгі шартты белгілерде	
		Үш қатарлы темір жолдар, бағдаршамдар және семафорлар, айналу жолдары
		Екі қатарлы темір жолдар станциялары
		Бір қатарлы темір жолдар, разездер, платформалар және жуан жолды темір жолдардағы аялдамалар
		Басты ғимарат орналасуы станциясы: 1) қаптал жолы 2) жолдар арасы 3) орналасуы белгісіз
		Электрленген темір жолдар: 1) үшжолды; 2) екіжолды; 3) біржолды; 4) блокпосты
		Жолжымалы постар жүктемелі-түсірмелі алаңдар Тупиктер және подъезді жолдар
		1) қаныққан 2) ойықтар(4метрдегі ұзындық немесе тереңдік); 3) 0,020 үлкен ауытқуы бар аймақтар (тек таулы

		аймақтарда)
		Жалпақ колейналы тұрған темір жолдар
		Темір жолдардың жиналған түрі
		Тар колейналы темір жолдар оларда станциялар және трамвайлар линиясы түр
		Тарколейналы жолдардың түруы
		1) метрополитен станциялары, 2) жоғарыға шығатын метрополитен жолдары
		Депо, вокзалы, станция жолдары, карта масштабында бейнеленуі, отпелі көпірлер
		1) Трубалар 2) көпірлік құрылыс
		Аспалы жолдар

Қ О Р Ы Т Ы Н Д Ы

1. Сабақ аяқталған соң оқытушы сабаққа талдау өткізеді, сабақ барысында түсінбеген сұрақтарына түсінік береді.
2. Оқытушы тыңдаушылардың сабақ барысында орын алған кемшіліктерге тоқтай кетеді.
3. Оқытушы келесі сабақтың тақырыбын, оқу сұрақтарын естеріне салып, өзіндік дайындыққа тапсырма беріп, топты сабақтан босатады.

4.